

ALLES OVER ISRAËL

TOV!

club magazine

Tov! is een uitgave van Christenen voor Israël

ZICHRON

YA'AKOV

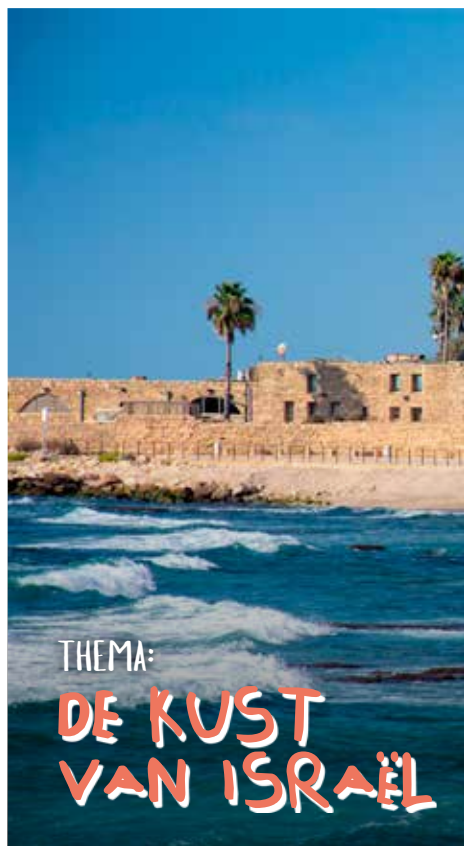
EEN DORP MET WIJNEN
EN SPIONNEN

PRIJSOPDRACHT

KNUTSELEN MET HET
VERHAAL VAN JONA

THEMA:

**DE KUST
VAN ISRAËL**

4

Zichron Ya'akov

Een dorp met wijnen en spionnen

6

De kuststreek

Op bezoek bij mooie havenstadjes in Israël

9

Doe-pagina

Woordzoeker en rebus

10

Bijbelverhaal

Jona en de walvis

12

Caesarea

Een bijzondere oude stad!

14

Prijsopdracht

Knutselen met het verhaal van Jona

15

Wist-je-dat

16

TOV-Clubdag

Onderkop

Shalom!

En voor je het wist, vloog de zomervakantie voorbij! We hopen dat jullie een fijne vakantie hebben gehad! Misschien ben je op bezoek geweest bij 'Israël onder de Loep'. Of misschien hebben we je zelfs gezien tijdens de TOV! Clubdag! Hoewel de scholen alweer zijn begonnen, kan je in deze TOV! nog even nagenieten van de zon, de zee en het strand. Dit nummer gaat namelijk over het kustgebied van Israël. We lezen over oude steden,

Jona en de walvis en natuurlijk: een bijzondere vondst! Zet je strandhoed nog even op, pak lekker een ijsje en geniet van de nazomer in deze nieuwe TOV!

groetjes, sifra

Club nieuws

Nieuws

Er is weer veel gebeurd! Allereerst vierden we op 15 juni met meer dan 80 kinderen de TOV! Clubdag. Daarnaast zijn veel van jullie al op bezoek geweest bij de zomertentoonstelling 'Israël onder de Loep'. Wat een feestje om te zien dat er zoveel kinderen zijn met een hart voor Israël! In Israël is het nog steeds spannend. In het nieuws wordt vaak vervelend gesproken over Israël. Veel inwoners van Israël hebben het gevoel dat ze er alleen voor staan. Daarom is het belangrijk dat we laten zien dat er ook mensen zijn die achter hen staan. Laten we blijven bidden voor de vrede van Jeruzalem!

TOV! Clubdag

Op 23 november is de tweede TOV! Clubdag. Kom jij ook?

KALENDER

3 en 4 oktober

Rosh Hashana / Joods Nieuwjaar

7 oktober

Herdenking 7 oktober 2023

11 en 12 oktober

Jom Kippoer / Grote Verzoendag

17 t/m 23 oktober

Sukkot / Loofhuttenfeest

25 oktober

Simchat Thora / Vreugde van de Wet

23 november

TOV! Clubdag (ja dat zie je goed!)

EEN SLINGER VOOR ADI

Tijdens de TOV! Clubdag hebben jullie een prachtige slinger gemaakt voor de kinderen van ADI in Israël. ADI stuurde deze leuke foto van onze slinger die nu bij hen hangt. Supertof!

Prijswinnaar

De inzendingen van de prijsopdracht zijn binnen! Dit keer is de winnaar Indi! Zij maakte deze mooie pot mét boekrollen. Indi, houd de deurmat goed in de gaten, de prijs komt snel naar jou toe!

ZICHRON YA'AKOV

EEN DORP MET WIJN EN SPIONNEN

Ergens op de hellingen van de berg Karmel ligt het dorp Zichron Ya'akov. Het is één van de eerste nederzettingen in Israël. Toch is het dorp bijzonder om een andere reden!

TERUG IN DE TIJD

In de 19e eeuw was het huidige Israël onderdeel van het Ottomaanse Rijk, het rijk van de Turken. Het Ottomaanse Rijk bestond uit veel kleinere gebieden die werden bestuurd door clans of families. In deze tijd leefden er weinig Joden in het land. Na de verwoesting van de Tweede Tempel werden ze namelijk uit het land

gedreven door de Romeinen. Joden leefden eeuwenlang in verschillende landen over de hele wereld.

In de 19e eeuw trokken veel Joden terug naar 'Ha'Eretz Israel' (Het land Israël). Zo ook veel Roemeense Joden. In 1882 kochten ongeveer 100 Joodse Roemeense pioniers twee stukken land op de rotsachtige hellingen van de berg Karmel. Zij stichtten

een dorp en noemden het 'Shomron', wat leek op het Bijbelse 'Samaria'. Het leven op deze plek was best lastig. De rotsachtige grond was niet geschikt voor het verbouwen van eten. Bovendien zorgde een ziekte-uitbraak ervoor dat veel mensen het dorp verlieten. Was dit dan het einde voor Shomron?

Nee, gelukkig niet! Dat is te danken aan een Frans-Joodse man: Baron Edmond James de Rothschild. Deze man kwam uit een bijzondere bankiersfamilie; in die tijd de rijkste familie ter wereld! Tijdens zijn bezoek aan Israël kwam hij erachter dat de grond bij Shomron heel geschikt was voor het verbouwen van wijn. Hij besloot om van Shomron een wijndorp te maken. Hij bracht Franse ontwerpers naar het dorp om huizen te maken voor de boeren, ieder met hun eigen tuin en eigen opslagplaats. De baron vernoemde het dorp naar zijn vader: Zichron Ya'akov. Dit betekent 'Herinnering aan Jacob'. Het werk had succes. Het dorp bloeide op! Nog steeds worden de wijnen uit Zichron Ya'akov gezien als één van de beste wijnen uit Israël.

DE SPIONNEN UIT ZICHRON YA'AKOV

Zichron Ya'akov werd ook beroemd door het werk van NILI, een pro-Britse spionage groep. NILI staat voor 'Netzach Yisrael Lo Yishaker', oftewel 'De Eeuwige van Israël zal niet liegen'. Deze groep werd opgericht door familie Aaronsohn uit Zichron Ya'akov.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden veel Joden weggevoerd door de Turken. De familie Aaronsohn wilde daarom in

actie te komen. Ze verzamelden gegevens voor het Britse leger, die het Turkse leger hier wilde verslaan. Zo hoopten ze dat er een einde zou komen aan het Joodse lijden onder de Turkse regering. Alles leek goed te gaan tot september 1917. Turkse soldaten ontdekten één van de postduiven van de NILI spionnen en kraakten de code. NILI was ontdekt. De Turkse soldaten omsingelden Zichron Ya'akov en arresteerden meerdere spionnen.

Toch had het spionagewerk van NILI de Britten enorm geholpen. Een maand na de ontdekking van NILI voerde het Britse leger een verrassingsaanval uit op Turkse troepen. Het overwinnende succes van de Britten was grotendeels te danken aan de informatie die was doorgegeven door NILI.

Waar Zichron Ya'akov ooit een verlaten plek was, is het nu een plek vol leven en geschiedenis. Jaarlijks komen er duizenden toeristen naartoe om te genieten van de natuur, de wijn en de bijzondere verhalen. We zien dat God trouw is aan Zijn beloften aan Israël:

'Ik zal een omkeer brengen in de gevangenschap van Mijn volk Israël. Zij zullen de verwoeste steden herbouwen en bewonen, zij zullen wijngaarden planten en de wijn ervan drinken, zij zullen tuinen aanleggen en de vrucht ervan eten'. Amos 9:14

DE KUSTSTREEK

OP BEZOEK BIJ MOOIE HAVENSTADJES
IN ISRAËL

Ga jij graag naar het strand?
Ik wel! Het liefst zou ik elke week wel
gaan. Wie niet als je kristalhelder,
blauw water hebt? Toen ik in Israël
was, ben ik naar een heel mooi,
oud havenstadje gegaan. Dat vond
ik het einde! Daar hoor je zo nog
wel meer over.

*Hallo, ik ben Jopke Groothedde,
ik ben 15 jaar oud en ik heb bijna
zes jaar in Israël gewoond.*

De stad Akko.

Akko
Haifa
Zichron Ya'akov
Caesarea
Tel Aviv / Jaffo
Jeruzalem

*Ook in de
Middellandse zee
zwemmen kwallen.*

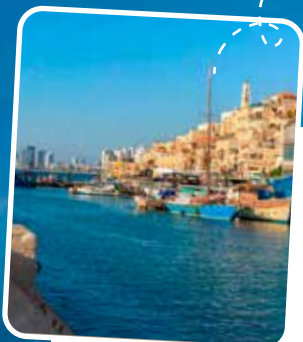
In Israël zijn we meerdere keren naar Akko gegaan. Dat is een middeleeuws havenstadje aan de Middellandse zee met prachtig blauw golvend water. De stad Akko was een belangrijke stad in de tijd van de kruisvaders. Toen was het zelfs de belangrijkste havenstad in het heilige-land. Deze stad is er nu dus nog steeds. Het heeft echt hele mooie plekken en oude gebouwen, maar de stad heeft ook heel veel leuke bootjes waar je boottochtjes mee kan maken. Natuurlijk heb ik ook wel eens zo'n boottochtje gemaakt. Eén keer zaten we in een bootje met nog een paar andere mensen. Samen met mijn vader ging ik helemaal aan de voorkant staan.

Het was kwallen-seizoen, dus we gingen allemaal kwallen tellen. Er waren hele grote blauwe en witte kwallen maar ook

“Het was kwallen-seizoen, dus we gingen allemaal kwallen tellen.”

kleinere rode kwallen. Sommige kwallen waren groter dan een voetbal! Die dag ben ik maar niet in de zee gaan zwemmen, na dat ik al die kwallen had gezien.

Jaffo.

Ik ben ook vaak in Jaffo geweest. Dit is ook zo'n oude havenstad. Jaffo ligt tegen Tel-Aviv aan. Jaffo bestond

in de tijd van de bijbel ook al, toen heette het Jaffa of Joppe. Misschien ken je het wel van het verhaal van Tabitha uit de Bijbel. Jaffo was één van mijn favoriete steden om naartoe te gaan, want het is niet heel groot en echt een prachtige plek. Ik vond het ook leuk om daar naartoe te gaan, omdat we vaak een lekker gebakken visje haalden. En dan gingen we heel de middag langs de vissersbootjes lopen en al die mooie gebouwen bekijken. (Mijn ouders hebben over Jaffo ook een heel leuk filmpje gemaakt, de QR-code staat bij het artikel en die kan je dan scannen.)

Heb je ooit gehoord van de stad Asjkelon? Dat is een stad in Israël die heel vroeger ook al bestond. Naast de moderne stad Asjkelon liggen nog de ruïnes van de oude stad Asjkelon. Die kan je nu ook nog al-

lemaal bezoeken. Die ruïnes zijn heel oud omdat Asjkelon al voor komt in de verhalen van de profeten en van Simson. Helaas is de stad Asjkelon nu helemaal niet meer veilig. Vóór 7 oktober lagen de stranden van Asjkelon nog vol met mensen, maar nu is het leven uit de stad verdwenen. Dat komt omdat Asjkelon best wel dicht bij Gaza ligt. En daar is nu oorlog. Daardoor

“Vóór 7 oktober lagen de stranden van Asjkelon nog vol met mensen.”

is het niet meer veilig voor de mensen in Asjkelon, omdat er heel veel raketaanval- len zijn op Israël en ook op deze stad. Erg hè? Dat zoiets gewoon een paar duizend kilometer verder op gebeurt terwijl wij lekker thuis op de bank zitten en niet eens bang hoeven te zijn over een oorlog in ons land! Daarom moeten we maar veel bidden voor de mensen daar!

Asjkelon.

Mijn ouders hebben over Jaffo ook een heel leuk filmpje gemaakt

REBUS

Oplossing:

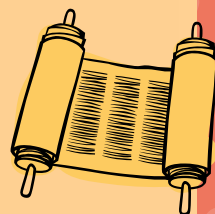
PUZZEL JE MEE?

In deze rebus en woordzoeker zijn woorden verstopt die te maken hebben met Israël en het Jodendom. Kan jij de puzzels oplossen?

WOORDZOEKER

T	A	L	L	I	E	T	A	R	A	M	E	E	S
P	E	S	A	C	H	O	U	W	E	E	L	N	L
H	E	B	A	R	M	I	T	S	W	A	E	E	L
T	J	G	A	L	I	L	E	A	R	L	A	E	I
H	P	O	E	R	I	M	B	O	L	R	F	C	N
E	T	D	M	E	C	M	T	O	S	F	Q	A	S
B	G	E	O	K	E	H	R	I	O	S	U	E	C
R	R	L	L	D	I	E	E	R	O	H	M	S	R
E	I	K	O	A	E	P	T	O	F	A	R	A	I
E	E	B	U	Z	V	Z	P	E	L	L	A	R	P
U	K	O	E	S	F	I	E	O	D	O	N	E	T
W	S	D	E	L	T	Z	V	E	E	M	O	A	I
S	O	C	H	A	N	O	E	K	A	R	A	G	E
D	N	D	G	E	S	C	H	R	I	F	T	E	N

ARAMEES
 ARCHEOLOOG
 BARMITSWA
 BODEM
 CAESAREA
 CHANOKEA
 DODEZEE
 DODEZEEROLLEN
 GALILEA
 GESCHRIFTEN
 GRIEKS
 HEBREEUWS
 HOUWHEEL
 INSCRIPTIE
 ISRAEL
 JOMKIPPOER
 KUST
 PESACH
 POERIM
 QUMRAN
 SHALOM
 TALLIET
 TELAVIV
 TORA
 TROFFEL
 ZEEF

Oplossing

OEPS!

DE VERKEERDE BOOT?

In 2019 kreeg de duiker en fotograaf Rainer Schimpf in Port Elisabeth Harbour in Zuid Afrika de schrik van zijn leven toen hij werd opgeslorpt door een walvis. De beelden daarvan gingen de hele wereld over. Iedereen moest bij deze beelden natuurlijk denken aan het overbekende verhaal van Jona uit de Bijbel. Gelukkig liep het met deze duiker goed af. Net als met Jona die in Jaffo de boot neemt -nou ja- eigenlijk de benen neemt...

Het is op het eerste gezicht een vreemd verhaal. De HEERE God roept Jona, Zijn profeet, voor een opdracht in Ninevé. Jona

loopt weg in tegenovergestelde richting en neemt een boot naar Tarsis. Het schip belandt al vrij snel in een storm. Het is een beetje vreemd dat Jona in het ruim slaapt terwijl het stormt. Als de bemanningsleden hem wakker maken, bekent hij dat de storm met hem te maken heeft - hij is immers bij zijn God vandaan gelopen. Ze werpen het lot en het lot valt natuurlijk op Jona. Jona zegt dat ze hem maar overboord moeten gooien en dat de storm dan wel zal gaan liggen. De bemanning probeert nog te redden wat er te redden valt, maar niets helpt. Dan moet het maar gebeuren; hun gast aan boord moet óverboord. Het wonder gebeurt: de zee wordt weer rustig! En Jona? De HEERE God stuurt een vis die hem opslokt. Drie dagen en drie nachten zit hij in de vis. Na drie dagen spuugt de vis hem uit op het strand. (Jona 1-4)

Veel mensen hebben geprobeerd om hier lessen uit te trekken:

- Je kunt je voor de HEERE God niet verstoppen

- Je kunt de HEERE God maar beter gehoorzamen
- De HEERE God is barmhartiger dan Jona

Dat zijn allemaal wijze lessen, maar wie gaat er nou slapen in een boot in een storm? En wie doet zoiets vreemds vanuit een stad die Jaffo heet?

Jaffo betekent 'mooi'. Het was en is een prachtige stad aan de Middellandse Zee in Israël. En het is bekend geworden door deze profeet die hier de (verkeerde) boot nam en terecht kwam waar hij wel als laatste terecht had willen komen: in de buik van een vis. Niet zo mooi dus.

Misschien kunnen we van Jona leren dat dingen niet altijd zijn wat ze lijken: De zondige mensen in Ninevé krijgen immers berouw en de mannen op het schip eren de God van Israël na hun redding. Of misschien kunnen we leren van Jona dat het de HEERE God is die de dingen ziet zoals ze echt zijn. En niet Jona. Dat is een wijze les voor ons allemaal: Het is pas Jaffo/ Joffie (mooi) als de HEERE God dat ook zo ziet! Daarvoor hebben we Zijn Wijsheid nodig.

CAESAREA

EEN BIJZONDERE OUDE STAD!

Tussen Tel Aviv en Haifa ligt de kustplaats Caesarea. Je kunt er heerlijk zwemmen en surfen, maar wist je dat deze plaats al heel oud is? Tegenwoordig komen veel toeristen kijken naar alle bijzondere opgravingen daar.

In de vierde eeuw voor Christus werd het gesticht door de Feniciërs, later werd het deel van het Griekse rijk van Alexander de Grote en daarna weer van het Romeinse Rijk onder koning Herodes. Hij vernoemde de stad naar keizer Caesar

Augustus en maakte van het onbeduidende plaatsje de tweede stad van het land.

Als jij daar toen zelf gelopen had zou je je ogen hebben uitgekeken! In de haven konden wel 300 schepen liggen en het was

er altijd druk, want Caesarea werd een tussenstop tussen Alexandrië (Egypte) en Rome (Italië). Draaide je je om dan hoorde je de mensen juichen bij de paardenrenbaan (hippodroom), een grote renbaan in de vorm van een ellips met uitzicht op zee. Achter de renbaan lagen romeinse badhuizen met prachtige mozaïekvloeren en woningen van de ambtenaren. Aan de andere kant langs de kust liep je op een weg naar een groot amfitheater waar gevechten werden opgevoerd met de kust als achtergrond. Je kon er rustig gaan zitten, want er was plaats voor wel 34.000 mensen! En wat denk je van het zomerpaleis met pilaren en prachtige zalen, jammer dat je daar niet in mocht! Dan maar kijken naar vele theaters en tempels die verspreid in de stad lagen en het indrukwekkende aquaduct dat water aanvoerde uit het

BIJZONDERE VONDST

In 2015 doken mensen van een duikclub in de zee bij Caesarea. Het had gestormd en de zeebodem was omgewoeld. Een van de mannen zag iets glinsteren en raapte een muntje op. Hij dacht dat het speelgoedgeld was, maar het bleken zo'n 2000 gouden munten te zijn van wel 1000 jaar oud! Het was de grootste vondst aan goud (wel 9 kilo!) in Israël. Maar hoe kwamen ze daar op de zeebodem terecht? Misschien was er een boot gezonken met belastinggeld op weg naar Caïro (Egypte) of misschien was het bedoeld voor de soldaten van het garnizoen in Caesarea of misschien was het van een rijke handelaar die de havens langs de Middellandse Zee bezocht. In ieder geval zagen de munten er ondanks hun leeftijd in het zoute water zo goed uit, dat ze niet eens schoongemaakt hoefden te worden en ze direct konden worden tentoongesteld in het Israël museum in Jeruzalem. Zo werd de buit een beetje van iedereen!

Karmelgebergte naar de stad.
Ook in de Bijbel kom je de stad tegen.
Cornelius woonde daar en werd de eerste christen en de apostel Paulus zat er een tijdje gevangen.

PRIJSOPDRACHT

KNUTSELEN MET HET VERHAAL VAN JONA

Het is weer tijd voor... de prijsopdracht! In dit TOV! nummer lazen jullie het verhaal over Jona en de walvis.

De opdracht van deze TOV! is om een knutselwerk te maken in dit thema.

Dit kan van alles zijn, dus wees vooral creatief! Misschien maak je iets van klei

of schilder je iets voor op je slaapkamer. Misschien brei je een knuffel-walvis of bouw je een boot van lego.

Maak een foto en stuur deze op naar info@tovclub.nl. Wie weet win jij dan een leuke prijs!

WIST JE DAT ...

In de nacht van 14 op 15 mei 1948 werd in Tel Aviv, onder leiding van David Ben-Goerion, de onafhankelijkheid van de staat Israël uitgeroepen.

De kust van Israël is 187 km lang. Deze bestaat

voor een

groot gedeelte

uit prachtige stranden.

Maar laten we in het midden houden of Nederland of Israël de mooiste stranden heeft...

De kuststad Tel Aviv is een razend populaire stad. Het is één van de duurste steden ter wereld om in te wonen. Ook is het met haar 460.000 inwoners, de op één na dichtst bevolkte stad van Israël!

Israëls kustlijn in het Noorden grenst aan Libanon en in het zuiden grenst aan Egypte. Het meest zuidelijke stukje van de kust is tegenwoordig de Gazastrook.

In januari 2024 werd de oudste scheepsvondst ooit werd gedaan in de Middellandse Zee vlakbij de noordelijke kust van Israël. Het schip dateert uit de 14e eeuw en had een lading kruiken aan boord. Zowel de inhoud van de kruiken, als ook de kruiken zelf zijn nog in relatief goede staat. Waarschijnlijk bevatten de kruiken olie en fruit.

De purperen kleur van de gewaden en gordijnen in de Tempel in Jeruzalem waarschijnlijk werden gemaakt van zeeskakken uit de Middellandse Zee? De stoffen werden gekleurd in een fabriek dat in de buurt lag van het huidige Haifa.

**Kom
jij ook?**

ZATERDAG
23 NOVEMBER

TOV! CLUBDAG

- Samen zingen
- Workshops
- Spelletjes
- Toffe gasten

EN MEER!

KIJK SNEL OP ONZE WEBSITE!

www.tovclub.nl/clubdag

